

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2018

Älvkarleby kommun

Hanna Franck Larsson
*Certifierad kommunal
revisor*

Ebba Lind
Mattias Ljungqvist Holm
Vilma Henriksson

April 2019

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	God ekonomisk hushållning	7
3.2.1.	Iakttagelser	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	8
3.3.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag (ansvarsutövande)	8
3.3.1.	Iakttagelser	9
3.3.2.	Revisionell bedömning	9
3.4.	Rättvisande räkenskaper	9
3.4.1.	Iakttagelser	9
3.4.2.	Revisionell bedömning	11

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2018. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2018.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- *Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?*

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har gjorts. Årets balanskravsresultat uppgår till 2,2 mnkr.

Vidare bedömer vi att förvaltningsberättelsen i allt väsentligt innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Kommunen redovisar ett positivt resultat på 2,2 mnkr.

- *Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?*

Vi bedömer att årets resultat är delvis förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Två av tre finansiella mål för 2018 är uppfyllda.

Utifrån årsredovisningens återrapportering är det inte möjligt för revisionen att göra någon oberoende bedömning av måluppfyllelsen för år 2018 gällande det fastställda målet för verksamheten (att kommunen årligen ska förbättra sitt kostnadsläge) som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

- *Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?*

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är i allt väsentligt upprättade enligt god redovisningssed.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för

att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktas i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2019-04-10 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2019-04-24.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och ekonom som ansvarat för bokslutsarbetet.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som tillhandahölls 2019-03-29.

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas *väsentliga händelser* som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen finns en beskrivning av den *förväntade utvecklingen* framåt. I förvaltningsberättelsen återfinns en känslighetsanalys, som redogör för vilken effekt det blir på ekonomin vid förändring av olika faktorer såsom skatteförändring eller ränteförändring. Vi kan konstatera att viktiga framtidsfrågor beskrivs i nämndernas verksamhetsberättelser under rubriken "Framtiden". Även i förvaltningsberättelsen finns ett kapitel benämnt framtiden där faktorer som kommer att ställa krav på och påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden beskrivs kort.

Den obligatoriska redovisningen av *sjukfrånvaro* redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och beskrivningar i text. Avsnittet ger bland annat en beskrivning av antal anställda, pensionsavgångar och kompetensförsörjning och lönekostnader.

Vi noterar att årsredovisningen inte innefattar information om den gemensamma nämnden för kunskapsstyrning inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. Den gemensamma IT-nämnden, lönenämnden och överförmyndarnämnden finns i med i organisationskartan men verksamheterna kommenteras inte i övrigt i årsredovisningen. Vi kan konstatera att val av ledamöter till de gemensamma nämnderna har gjorts framgår av redogörelsen av kommunfullmäktiges ärenden.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen. Den gemensamma förvaltningsberättelsen behöver däremot utvecklas gällande den samlade verksamhetens utveckling och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen, i avsnittet kring driftsredovisning och i nämndernas verksamhetsberättelser. I förvaltningsberättelsen kommenteras kommunens driftverksamhet och upplysningar om orsaker till

nämndernas budgetavvikelser lämnas. I respektive nämnds verksamhetsberättelse kommenteras också årets resultat. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Nämndernas totala budgetavvikelse uppgår till -6,8 mnkr att jämföra med föregående års avvikelse om +17,7 mnkr. Samtliga nämnder redovisar överskott med undantag för Utbildnings- och omsorgsnämnden som redovisar ett underskott om -21,2 mnkr mot budget.

Utbildnings- och omsorgsnämnden har tidigare år redovisat både överskott (2016: 12,3 mnkr och 2015: 6,1 mnkr) och underskott (2017 -3,2 mkr). För 2018 har Utbildnings- och omsorgsnämnden redovisat ett stort budgetunderskott uppgående till -21,2 mnkr vilket främst är hänförligt till individ och familjeomsorgs barn och familjeenhet. Budgetavvikelsen inom enheten förklaras bland annat av ett högre kostnadsläge än budgeterat, bland annat kopplat till konsultkostnader pga personalbrist och kostsamma externa placeringar.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med 4:e kapitlet i kommunal redovisningslag. Enligt utredningen uppgår årets balanskravsresultat till 2,2 mnkr. Balanskravsresultatet motsvarar årets resultat justerat för realisationsvinster (0 mnkr) och resultatet till resultatutjämningsreserven (0 mnkr).

Kommunen har år 2013 fastställt riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv. Av riktlinjerna framgår att om kommunens finansiella mål är uppnådda, får reservering till resultatutjämningsreserven göras med ett maximalt belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Dessa villkor är inte uppfyllda i och med verksamhetens utfall för 2018 och reservering till resultatutjämningsreserven har därmed inte gjorts.

Enligt reglerna kring balanskravet ska tidigare års eventuellt negativa resultat regleras och återställas under de närmast följande tre åren. För 2016 och 2017 redovisade kommunen ett positivt balanskravsresultat varpå det inte finns något underskott från tidigare år att återställa.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning. Dels genom en utvärdering av årets förändring av ett antal finansiella nyckeltal (soliditet, rörelsekapital, likvida medel och upplåning) med avseende på kommunens ekonomiska ställning. Dels genom att årsredovisningen innehåller avsnittet "Fem år i sammandrag", vilket redogör för ett antal finansiella nyckeltal avseende resultat och ställning.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har gjorts. Årets balanskravsresultat uppgår till 2,2 mnkr.

Vidare bedömer vi att förvaltningsberättelsen i allt väsentligt innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Kommunen redovisar ett positivt resultat på 2,2 mnkr.

Det är önskvärt att årsredovisningen även innefattar information om de gemensamma nämnderna för att ge en samlad förståelse för den hela kommunala organisationen/verksamhet.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har i mål- och budgetdokument för 2018 fastställt tre finansiella mål samt ett mål för verksamheten som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i mål- och budget 2018:

Finansiella mål	Utfall 2018	Måluppfyllelse (kommunens bedömning)
Årets resultat ska över en planperiod uppgå till minst 2% av skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag.	Årets resultat uppgår till +2,2 mnkr, vilket motsvarar 0,4 %.	<i>Ej uppfyllt</i>
Under några år genomför kommunen stora lånefinansierade investeringar, vilket negativt påverkar soliditeten, som därför tillåts minska till 30% vid utgången av 2016. Därefter är målsättningen att soliditeten åter ska öka.	Utfall 2018-12-31: 33 % Utfall 2017-12-31: 45 % Utfall 2016-12-31: 43 %	<i>Uppfyllt</i>
Likvida medel ska i genomsnitt uppgå till 15 mnkr.	Utfall 2018: 38,6 mnkr i genomsnitt Utfall 2017: 38,6 mnkr i genomsnitt	<i>Uppfyllt</i>

Av redovisningen framgår att två mål uppfylls.

Mål för verksamheten

Det fastställda verksamhetsmålet av betydelse för god ekonomisk hushållning för 2018 är följande:

- Kommunen ska årligen förbättra sitt kostnadsläge

Uppföljning av målet sker årligen mot standardkostnader som publiceras av SCB. I årsredovisningen saknas en avstämning mot kommunens verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning för 2018. I årsredovisningen redogörs för standardkostnadsavvikelsen för kommunen jämfört liknande kommuner inom områdena individ och familjeomsorg för år 2017 samt så konstateras det vid utvärdering av målet att kommunens kostnader inom även hemtjänst och förskola är höga och ökar jämfört liknande kommuner. Statistik avseende standardkostnaden för verksamheterna för 2018 finns ännu inte att tillgå.

Kommunens bedömning är att målet ej är uppfyllt. I avsaknad av statistik av standardkostnader 2018 är det inte möjligt för revisionen att göra någon oberoende bedömning om målet är uppfyllt för helåret 2018.

Värt att anföra är att Utbildnings- och omsorgsnämnden redovisar ett stort underskott (-21,2 mnkr) för 2018. Vi vill poängtera vikten av att det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna, inte bara inom Utbildnings- och omsorgsnämnden utan inom samtliga nämnders verksamheter. Detta är ännu viktigare i och med att stora investeringar som genomförs och planeras framöver, nämns kan investeringen i det nya vård- och omsorgsboendet som är under uppbyggnad. Investeringarna kommer att påverka kommunens ekonomi i framtiden genom ökade avskrivnings- och räntekostnader vilket kan komma att tära på verksamheternas samlade resurser.

Verksamhetsmål i kommunens målmodell

Utöver målen för god ekonomisk hushållning finns det ytterligare 18 kommunövergripande mål kopplat till fyra målområden. I årsredovisningen redogörs för utfallet av målen. Sammanfattat är den bedömda måluppfyllelsen enligt nedan:

Bedömd måluppfyllelse	Antal mål
Grön	9
Gul	6
Röd	3

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat är delvis förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Två av tre finansiella mål för 2018 är uppfyllda.

Utifrån årsredovisningens återrapportering är det inte möjligt för revisionen att göra någon oberoende bedömning av måluppfyllelsen för år 2018 gällande det fastställda målet för verksamheten (att kommunen årligen ska förbättra sitt kostnadsläge) som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

3.3. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag (ansvarsutövande)

Av kommunallagen framgår att nämnderna ska redovisa till kommunfullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag. Inom ramen för denna granskning har kommunstyrelsen, utbildnings- och omsorgsnämnden och samhällsbyggnadsnämnden översiktligt granskats avse-

ende hur de fullgjort sina uppdrag under året utifrån redovisningen som lämnas i årsredovisningen.

Som ett led i granskningen har vi övergripande följt upp att:

- Verksamhetsberättelserna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag.

3.3.1. Iakttagelser

Verksamhetsberättelserna är i huvudsak enhetliga, om än med viss variation vad gäller sammanfattande beskrivningar i löpande text.

Det är fortfarande angeläget att komma till rätta med den ekonomiska obalans som finns i verksamheterna, men det är positivt att budgetavvikelserna presenteras på ett transparent sätt, då såväl underskott som överskott förklaras i verksamhetsberättelserna. I verksamhetsberättelserna beskrivs delvis åtgärder som vidtagits under året, delvis förklaringar till varför åtgärder inte vidtagits.

Verksamhetsberättelserna innefattar en redogörelse för måluppfyllelsen av fullmäktige uppsatta målen för respektive nämnd och kommunstyrelsen. För ett antal mål saknas dock information om målvärden och utfall vilket försvårar bedömningen av måluppfyllelsen. Hur ingående målen beskrivs och analyseras varierar. I verksamhetsberättelserna redogörs även för uppdrag som nämnden/styrelsen från fullmäktige.

I verksamhetsberättelserna redogörs även för investeringar, väsentliga händelser, internkontroll och en framtidsutsikt.

Vi noterar att de gemensamma nämnderna inte kommenteras i årsredovisningen.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att verksamhetsberättelserna i allt väsentligt ger en rättvisande bild av utfallet för de olika verksamhetsområdena i förhållande till kommunfullmäktiges budget och uppdrag. Beskrivningen av vilka åtgärder som har vidtagits för att nå en ekonomi i balans under året är positivt men kan utvecklas ytterligare.

3.4. Rättvisande räkenskaper

3.4.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens samtliga intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 2,2 mnkr (21,5 mnkr). Resultatet medför därför en negativ avvikelse mot budget med ca -6,8 mnkr. Av lämnade resultatkommentarer redogörs för de största budgetavvikelserna.

I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter minskat med 15,1 mnkr (12,6 %) vilket i huvudsak förklaras av minskad ersättning från Migrationsverket. Verksamhetens kostnader ökat med 26,3 mnkr (4,3 %) vilket förklaras av ökade kostnader för bland annat personal och löp av huvudverksamhet. Årets avskrivningar minskat med 0,6 mnkr (3,4 %). I årsredovisningen lämnas förklaringar till förändringarna jämfört med föregående år.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med budget och utfall föregående år.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2018	Budget 2018	Budget-avvikelse	Utfall 2017
Verksamhetens intäkter	105,0			120,1
Verksamhetens kostnader	-638,5			-612,2
Avskrivningar	-16,9			-17,5
Verksamhetens nettokostnader	-550,4			-509,6
Skatteintäkter	427,6			421,0
Generella statsbidrag och utjämnings	124,0			109,8
Finansiella intäkter	2,3			2,3
Finansiella kostnader	-1,2			-2,0
Extraordinära intäkter				
Extraordinära kostnader	-0,2			
Årets resultat	2,2	9,0	6,8	21,5

Vid granskningen av resultaträkningen har inga väsentliga avvikelser mot god redovisningssed gjorts.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Kommunen tillämpar komponentredovisning från 1 januari 2016, vilket även framgår av redovisningsprinciperna.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper. Upp-

ställningen följer därmed god redovisningssed. Kommunen har till 2018 kompletterat notaparaten med koncernens siffror för 2018. Justering har däremot inte gjorts avseende jämförelsesiffrorna.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Av redovisningsprinciperna framgår de olikheter i redovisningsprinciper som finns mellan olika enheter samt hanteringen av dessa.

Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Kommunkoncernen redovisar ett underskott om -4,3 mnkr att jämföra med ett överskott 2017 om +22,2 mnkr.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning. Dock har följande avvikelser noterats:

RKR 17.2 Värdering av och upplysningar om pensionsförpliktelser

Noten avseende avsättning till pensioner behöver förtydligas med avseende på uppställning i ingående balans, väsentliga förändringar, utgående balans.

RKR 20 Redovisning av finansiella tillgångar och skulder

Upplysning om genomsnittlig räntebindningstid och analys över upplåningens förfallostruktur saknas i årsredovisningen.

3.4.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är i allt väsentligt upprättade enligt god redovisningssed.

2019-04-16

Hanna Franck Larsson
Uppdragsledare

Ebba Lind
Projektledare